

Til:**Klima- og miljødepartementet**Sendt til:**Rovviltnemnda i region 3**sfinpost@statsforvalteren.noFra:**NOAH – for dyrs rettigheter**

Dronningens gate 13

0152 Oslo

18.07.2022

**Klage på vedtak i sak 23/22 Fastsetting av kvote og område for
lisensfelling av jerv i region 3 2022/2023**

Av 27.06.2022

NOAH påklager med dette vedtak i sak 23/22 om «Fastsetting av kvote og område for lisensfelling av jerv i region 3 2022/2023». Rovviltnemnda i region 3 har vedtatt en kvote for lisensfelling av 7 jerver, hvorav en hunddyrkvote på maksimalt 7 hunddyr i Oppland kommende fellingsperiode. Av disse kan 3 dyr, hvorav 1 hunddyr felles i jerveprioritert sone.

Innledende kommentarer

NOAH mener at den fastsatte kvoten er for høy, og at det ikke finnes noe juridisk grunnlag til å åpne for lisensjakt på jerv innenfor den jerveprioriterte sonen. NOAH påpeker at jerv er kategorisert som *sterkt truet* på den norske rødlista, er oppført på vedlegg II av Bernkonvensjonen, og er en norsk ansvarsart siden mer enn 25 % av den europeiske bestanden finnes i Norge. Naturmangfoldloven (nml.) åpner ikke for unntak fra den strenge beskyttelsen av jerv kun ut ifra bestandsregulering uten å vise til hvordan unntaket er hjemlet i en av unntaksbestemmelsene i nml. § 18 første ledd. Rovviltnemnda har ikke gitt noen begrunnelse eller vist til bevis om at skade forårsaket av jerv i region 3 eller vist at skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad at vilkåret om skade i nml. § 18 første ledd bokstav b kan anses å være oppfylt, og at det dermed er hjemmel for lisensfelling. Tvert imot har det vært en nedgang i antall tap av sau over år. Rovviltnemnda har heller ikke vist til hvordan det foreligger et skadeomfang eller skadepotensial som gjør at det er grunnlag til å skyte akkurat 7 jerver. Dette er en udokumentert konklusjon.

NOAH mener det må tas hensyn til at det er en betydelig nedgang i antallet ynglinger i 2022. Per 23.juni er det kun bekreftet én yngling i region 3. I naboregionene 5 og 6 viser også de foreløpige

resultatene at det er en nedgang i antallet ynglinger fra 2021 til 2022. Dette kan tyde på at det er et dårlig år for yngling av jerv, noe som kan ha sammenheng med klima, snøforhold, mattilgang, jakt og andre økologiske faktorer. Dette er forhold som verken sekretariatet eller rovviltnemnda vurderer i denne saken. Å ikke ta hensyn til økologiske vurderinger er dårlig naturforvaltning og er etter NOAHs syn i strid med nml. § 8 (kunnskapsgrunnlaget).

Sekretariatet anbefaler en hunndyrkvote på 3 individer, mens rovviltnemnda øker denne kvoten til 7 og begrunner det med at «*I de beiteprioriterte områdene skal vi i størst mulig grad unngå yngling og viser til at det skal være en tydelig soneforvaltning. Derfor vedtok nemnda å ikke ha egen hunndyrkvote i beiteprioritert område.*» NOAH mener at dette er feil anvendelse av prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Anvendelse av prinsippet kan ikke automatisk medføre at alle jerver som forekommer i beiteområder skal drepes. NOAH vil også påpeke at hvis man ser på jervens biologi vet man at ikke alle tisper yngler årlig. Det betyr at det må være et overskudd av tisper om bestandsmålet skal nås neste år. Med et uttak på 7 hunndyr settes dermed bestandsmålet for neste år i fare. Dette diskuteres ikke på faglig grunnlag av rovviltnemnda, noe som er uakseptabelt og i strid med nml. § 8.

1. Det er ikke noe lovhjemmel for felling av jerv for å regulere bestanden ned mot bestandsmålet eller for å begrense utbredelse av bestanden

Det står i vedtaket at «*Rovviltnemnda har som mål å forvalte ned på bestandsmålet (...).*» Det er dermed klart at rovviltnemndas forslag om lisensfellingskvote er motivert ut i fra et mål om å forvalte bestanden av jerv ned mot det vedtatte bestandsmålet. Det er ikke lovlig adgang til lisensfelling av jerv som kun er styrt av bestandsmål. Det finnes ikke hjemmel for ren bestandsdesimering av sterkt truet jerv i loven – det finnes kun hjemmel for å gjøre unntak fra strengt vern dersom helt konkrete vilkår er møtt. Verken sekretariatet eller rovviltnemnda har vist hvordan det foreligger et skadepotensial som gjør at det er grunnlag til å skyte akkurat 7 jerver.

I tillegg vil NOAH understreke at det ikke foreligger noen hjemmel i naturmangfoldloven til å anvende skyting av jerv i forvaltningsområdet for jerv med hensikten å begrense bestandens utbredelse som sådan, selv om rovviltforskriften åpner for dette i § 10. Bruk av unntakene i den hensikt å drive forvaltningsmessige inngrep for å motvirke vekst i eller utbredelse av jervebestanden slik at de forblir i en sterkt truet status er utelukket for jerv som er oppført i vedlegg II av Bernkonvensjonen. Tvert imot anmoder Anbefaling nr. 163 (2012) fra den Stående Komitéen om å ønske vekst i bestanden velkommen: «*In that context, welcome the*

natural expansion of large carnivores' populations, especially where this may help a population to reach a satisfactory conservation status and/or improve its genetic variability.»¹

NOAH mener at rovviltnemnda har anvendt prinsippet om geografisk differensiert forvaltning feil i denne saken. Anvendelse av prinsippet kan ikke automatisk medføre at alle jerver som forekommer i beiteområder skal drepes. I tillegg tillater rovviltnemnda skyting av jerv i den jerveprioriterte sonen, uten tilstrekkelig begrunnelse for denne avgjørelsen. Rovviltnemnda gir verken kunnskapsgrunnlaget eller god nok forklaring for konklusjonen om å skyte jerv i forvaltningsområdet som skal være prioritert til jerv. Til sammenlikning vurderte Klima- og miljødepartementet i sin avgjørelse av klager på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 i 2021-2022 den 09.09.2021 at «*det ikke er hjemmel for å åpne for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c*». Departementet vurderer at jerven ikke utgjør en fare for mennesker, og kan heller ikke se at det foreligger allmenne helse- eller sikkerhetshensyn som kan gi grunnlag for lisensfelling av jerv. Det påpekes i avgjørelsen HR-2021-66-A som gjaldt vedtak om lisensfelling av ulv, at Høyesterett fant at vilkåret om at fellingen ivaretar «andre offentlige interesser av vesentlig betydning» må være så vesentlige at de veier tyngre enn de vernehensyn som også gjør seg gjeldende. Departementet mener at jerv kan i liten grad anses å ha negativ innvirkning på bruk av naturen, utøvelse av friluftsliv eller utøvelse av jakt. Klima- og miljødepartementet konkluderte derfor med at det ikke var hjemmel for å åpne for lisensfelling av jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i den saken. NOAH mener at samme vurdering bør gjelde her.

Rovviltnemnda har heller ikke tilstrekkelig vurdert hvordan felling av 7 hunndyr i de beiteprioriterte områdene vil påvirke bestanden på kort eller lang sikt, og heller ikke vurdert hvordan dette vil påvirke muligheten til å oppnå bestandsmålet neste år. Som nevnt innledningsvis må jervens biologi og atferd tas med i denne vurderingen. Hvis man ser på jervens biologi vet man at ikke alle tisper yngler årlig. Det betyr at det må være et overskudd av tisper om bestandsmålet skal nås neste år. Med et uttak på 7 hunndyr settes dermed bestandsmålet for neste år i fare. Dette diskuteres ikke på faglig grunnlag av rovviltnemnda, noe som er uakseptabelt og i strid med nml. § 8.

2. Den fastsatte kvoten for lisensfelling av jerv er uforholdsmessig høy tatt hensyn til skadeomfanget, jervebestandens størrelse og andre årsaker til tap

---

¹ Recommendation No. 163 (2012) of the Standing Committee (30.11.2012) on the management of expanding populations of large carnivores in Europe. Tilgjengelig på: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=2010757&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679&direct=true>

NOAH mener at den fastsatte kvoten er uforholdsmessig høy, og at det ikke finnes noe juridisk grunnlag til å åpne for lisensfelling av jerv av et slikt omfang, jf. naturmangfoldloven § 18 bokstav b.

Selv om jervebestanden har ligget over det fastsatte bestandsmålet i region 3 de siste årene, har derimot omfanget av tap av sau til jerv vist en nedgang over år. Dette viser tydelig at det ikke finnes noen direkte kobling mellom bestandens størrelse og tap av husdyr, og at den vedtatt kvoten derfor er uforholdsmessig høy. I den forbindelse henviser NOAH til Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention, vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder ift. anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b (som tilsvarer nml. § 18 første ledd bokstav b):

«(...) *The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)*»

På lignende måte har Lovavdelingen uttalt at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje* (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i vedtaket.

Rovviltnemnda har ikke vist hvordan det foreligger et skadeomfang eller skadepotensial som gjør at det er grunnlag til å skyte akkurat 7 jerver. Det finnes ingen vitenskapelig begrunnelse for å skulle skyte akkurat dette antallet. NOAH understreker at dette ikke er en faglig og kunnskapsbasert avgjørelse slik aktsomhetsplikten knyttet til nml. §§ 4-12 krever ved behandling i offentlige vedtak.

NOAH understreker dessuten at det er bevis fra flere forskningsstudier at lokale forhold, ikke antallet rovdyr, spiller en nøkkelrolle for å redusere omfanget av tap til rovdyr.² Forskning gjennomført i Slovakia konkluderer med at faktorer forbundet med økt risiko for tap av husdyr inkluderer landskapstrekk, avstand til skog, redusert tilgjengelighet av ville byttedyr, lamming/kalving i buskvegetasjon, mangel på menneskelig tilstedeværelse og bruk av vokterhund. Resultatene fra den slovakiske undersøkelsen er bekreftet av den nylig publiserte studien om ulvepredasjon i Portugal. Denne forskningen konkluderte med at nivået av tapene er betydelig påvirket av beitepraksis.³

Ikke-selektiv felling av rovdyr har kun kortsiktig effekt og er ikke effektivt med hensikt å forhindre ytterligere angrep. Dette er på grunn av at det vandrer inn andre individer av den

---

² Rigg, R., Find'o, S., Wechselberger, M., Gorman, M. L., Sillero-Zubiri, C., & Macdonald, D. W. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272-280.

³ Pimenta, V., Barroso, I., Boitani, L., & Beja, P. (2017). Wolf predation on cattle in Portugal: Assessing the effects of husbandry systems. *Biological Conservation*, 207, 17-26.

samme arten i området. En undersøkelse gjennomført i Spania kom til at felling av ulv er kontraproduktiv fra et skadehåndterings- og bevaringsperspektiv.⁴ Studien anbefalte å sette fokus på bedre dyreholdpraksis (ubeskyltet husdyr er mer utsatt for predasjon). Studien baserte seg på flere nye vitenskapelige publikasjoner og konkluderte med at felling av bestander av store rovdyr er uberettiget av vitenskapelige grunner. Felling undertrykker visse egenskaper i rovdyr og endrer dermed rovdyrenes rolle i økosystemet. Forskerne påpekte dessuten at gjennomføring og utfall av forvaltningstiltak rettet mot store rovdyr bør vurderes av **etiske grunner**. Det er på høy tid at rovviltnemnda oppdaterer seg på nyere forskning innen dette feltet, hvorav resultatene helt klart peker på at felling av truede rovdyr ikke er effektivt for å hindre skade på husdyr.

Når det gjelder tap av tamrein, har rovviltnemnda unnlatt å ta hensyn til kunnskap som sier at tap har flere årsaker som også bunner i driften. Når det gjelder sammenhengen mellom rovdyr og tamreintap, har forskere i Norsk institutt for naturforskning (NINA) konkludert med at lave vekter og høyt reintall er mellom 2–7 ganger viktigere for å forklare tapene enn størrelsen på rovviltbestandene.⁵ I tillegg har forskerne i denne sammenheng påpekt at «*Tap har (...) flere årsaker og for å kunne bestemme hvor stor betydning rovdyrene har, er det ikke tilstrekkelig å summere opp hvor mange som blir drept av rovdyr, vi må samtidig avklare hvor stor andel av tapene som er tilrettelagt av andre forhold som matmangel på grunn av ugunstige værforhold og høyt reintall.*» NINAs forskere har publisert en rapport i 2013 hvor det konkluderes med at «*Resultatene som presenteres i denne rapporten gir ikke støtte til påstanden om at gaupe og jerv er den viktigste årsaken til lav kalvetilgang og høye tap i norsk reindrift.*»⁶ Derimot viser resultatene at det finnes «*en nøye sammenheng mellom slaktevektene foregående høst, klimatiske forhold om våren og andelen kalv som registreres per simle den påfølgende sommeren og høsten.*» Rapporten peker videre på at det faktisk er omfanget av rapportert tap av både kalv og voksne øker med økende ynglebestander av gaupe og jerv, betyr ikke at disse forholdene er den eneste (og primære) årsakssammenheng. Forskerne har kommet til at «*Negativ tetthetsavhengighet og ugunstige klimatiske forhold var imidlertid langt viktigere faktorer for å forklare tap av både kalv og voksne dyr enn rovdyr*» og at «*Reintallsutviklingen var i motsetning til rapporterte tap ikke relatert til størrelsen på ynglebestandene av gaupe og jerv*».

Tveraa et al. har belyst at studiene i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Sarek i Sverige har dokumentert at «*tapene til jerv og gaupe er mindre enn det som tidligere har blitt hevdet*» og at «*gaupe og jerv tar flere rein når kondisjonen i flokkene er lav eller når*

⁴ Fernández-Gil, A., Naves, J., Ordiz, A., Quevedo, M., Revilla, E., & Delibes, M. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541., s 10.

⁵ T. Tveraa, A. Stien, K. Langeland «Reindrift og rovvilt», Ottar 309 – 2016 (1): 30-36. Tilgjengelig på nett: <https://uit.no/Content/515078/artikkel5.pdf> Se også www.reinbase.no

⁶ Tveraa, T, Ballesteros, M., Bårdsen, B.-J., Fauchald, P., Lagergren, M., Langeland, K., Pedersen, E. & Stien, A. Beregning av produksjon og tap i reindriften - NINA Rapport 938. 38 s. Tilgjengelig på nett: <https://munin.uit.no/handle/10037/11327>

tettheten av rein er høy». Disse konklusjonene er viktig å ta med ved vurdering av, ikke kun tap til rovdyr, men alt tap, siden «ressursknapphet både øker det naturlige tapet og det tapet som voldes av rovvilt».

Undersøkelser gjennomført av NINA viser at tapet til reindriften grunnet jervens tilstedeværelse er på drøyt 20 kalver og 1 voksen rein i året.

NOAH mener at sekretariatets saksfremlegg og rovviltnemndas vedtak lider av kunnskapsmangel og argumentasjonen lagt frem i saksfremlegget virker ikke seriøst. Det ser ut at nemnda har gått den lette veien å legge hele skylden for tap av tamrein til jerv, uten at dette kan støttes av kunnskapen. Tvert imot – kunnskapsgrunnlaget viser at jerv tar kun en liten brøkdel av tapene.

3. Vedtaket oppfyller ikke kravet om andre tilfredsstillende løsninger

Ifølge nml. § 18 kan unntak fra den strenge beskyttelsen av fredete viltarter gjøres kun dersom formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte. NOAH mener at prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning ikke kan tolkes på en måte som gjør at lovfestede vilkår i nml. § 18 faktisk ikke gjelder i beiteprioriterte områder.

NOAH mener at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt. Rovviltnemnda påpeker selv at skader fra jerv vanligvis oppstår i den siste delen av beitesesongen. Tidlig nedsanking av sau er derfor ett av flere eksempler på effektive skadeforebyggende tiltak som skal prioriteres i dette tilfellet. Det finnes altså alternative tiltak (som tidlig nedsanking) som burde vært brukt i dette tilfellet, spesielt siden et av de mest tapsutsatte beitelagene i jervesonen har fått tilbud om tidlig sanking som akutt-tiltak. Det er et lovpålagt vilkår om at andre tiltak må være forsøkt før man kan fatte vedtak om unntak fra det strenge vernet av jerv. Dette er ikke en frivillig ordning. NOAH mener at dette er en feil oppfatning av vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger.

Rovviltnemnda har ikke drøftet andre ikke-letale forebyggende tiltak. Det er opp til rovviltnemnda til å foreslå og beskrive slike løsninger og nemnda har ikke gjort dette tilstrekkelig. Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor skyting er den eneste tilfredsstillende løsningen i denne saken, og har heller ikke forklart hvorfor andre løsninger ikke er tilfredsstillende. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for anvendelse av unntaket er oppfylt, jf. nml § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

NOAH er særlig imot at det åpnes for lisensfelling av jerv i den jerveprioriterte sonen i regionen, siden det er mulig å bruke andre tilfredsstillende løsninger for å forebygge skade fra jerv der. Dette kan være f.eks inngjerding, bruk av vokterhund, bruk av skremmeapparater (lyd og lys), utvidet tilsyn, bruk av beredskapsarealer og tidlig nedsanking (som nemnda selv beskriver som effektivt).

Vedtaket oppfyller heller ikke kravet om prioritering av andre løsninger uttalt på side 7 i vedlegg til Revised resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention:

«The competent national authority should choose, among possible alternatives, the most appropriate one that will have the least adverse effects on the species while solving the problem. The reasoning of the choice should be objective and verifiable.»

Det er ikke redegjort for hvordan vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er oppfylt for å tillate lisensfelling av jerv i den jerveprioriterte sonen, eller i resten av regionen. Vedtaket lider av grove feil og er dermed ugyldig.

Konklusjon

NOAH mener at det ikke finnes noen lovhjemmel for felling av jerv for å regulere bestanden ned mot bestandsmålet. I tillegg mener NOAH at den fastsatte kvoten er uforholdsmessig høy, og at det ikke finnes noe kunnskaps- eller juridisk grunnlag til å åpne for lisensjakt på jerv av dette omfanget, jf. naturmangfoldloven § 18 bokstav b. Det finnes heller ingen hjemmel for å tillate lisensjakt i den jerveprioriterte sonen, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c. NOAH mener også at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt. Rovviltnemnda har såvidt drøftet dette vilkåret, men har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor skyting er den eneste tilfredsstillende løsningen i denne saken, og har ikke forklart hvorfor andre løsninger ikke er tilfredsstillende. NOAH mener det finnes alternative tiltak som skulle vært brukt i dette tilfellet, som f.eks tidlig nedsanking. Rovviltnemnda har heller ikke tilstrekkelig vurdert hvordan felling av 7 hunndyr i de beiteprioriterte områdene vil påvirke bestanden på kort eller lang sikt, og heller ikke vurdert hvordan dette vil påvirke muligheten til å oppnå bestandsmålet neste år.

NOAH ber Klima- og miljødepartementet om at rovviltnemndas vedtak av 27.06.2022 erklæres ugyldig slik at det ikke tillates lisensfelling av 7 jerver, og at det i alle fall ikke tillates felling av jerv innenfor den jerveprioriterte sonen i region 3.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/
Henriette Løkken Diesen (biolog)